

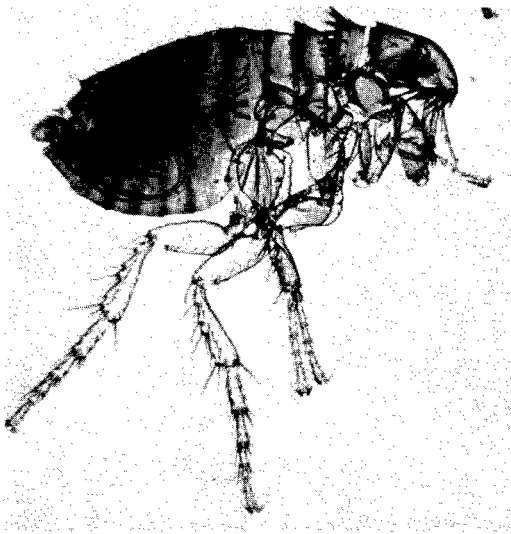

Fig. 11. Een kattevlo, verknochte vriend van hond en kat, waarover we het verder maar niet hebben (foto A. H. van Veen).

Het buitenleven in huis

Kortom het lijkt veiliger de natuur buiten te laten wat zij is en maar wat buitenleven in huis te halen. Ik denk hier aan kamerplanten en huisdieren.

Het wordt eentonig. Irritaties door kamerplanten zijn blijkbaar vrij algemeen. Bovenaan de lijst staan *Dieffenbachia*, *Philodendron* en *Primula*. Huisdieren zijn vaak dragers van schurft ver-

oorzakende schimmels en mijten. Deze gaan soms tijdelijk (of permanent in geval van schimmels) op de natuurvrienden over. Over vlooiën van hond en kat zal ik maar niets zeggen, dat is een verhaal apart. Aan overgevoeligheden voor katten en cavia's (asthma!) wil ik alleen even herinneren.

Ook andere mensen in huis zijn niet alleen een bron van vreugde. Besmettingen met hoofdluis, schaamluis en scabiës (schurft ten gevolge van een besmetting met *Sarcoptes scabiei* var. *hominis*) kunnen het gevolg zijn van sociaal gedrag.

Conclusie

Voorals we in aanmerking nemen dat lang niet alle 'gevaarlijke' planten en dieren zijn vermeld, lijkt er slechts één conclusie mogelijk. Wij moeten de natuur maar de rug toe keren en ons slechts ophouden als kluizenaar in de woestijn van baksteen en beton die stad heet. Alleen op die wijze mijden wij al die gevaarlijke natuurlijke chemische stoffen en giftige organismen.

Adres van de schrijfster:
dr. J. E. M. H. van Bronswijk,
Lab. voor Minibiologie,
Dermatologisch Instituut,
Rijksuniversiteit, Utrecht.

Kleine veldkers

door H. Griffioen

De Kruisbloemenfamilie (Cruciferae) telt volgens de Flora van Nederland, door Heukels-Van Oostroom, 60 soorten die tot de Nederlandse flora worden gerekend. De helft van deze 60 soorten is vrij zeldzaam tot zeer zeldzaam en één soort, de Liggende raket, is waarschijnlijk niet meer in ons land te vinden, zodat we 59 soorten overhouden.

Slechts 15 soorten zijn algemeen tot zeer algemeen en 14 soorten vrij algemeen, waarbij moet worden opgemerkt dat een aantal van deze laatste alleen in bepaalde gebieden, dikwijls in het fluviale district, zijn te vinden. Al met al voor zo'n grote familie een wat tegenvallend resultaat, dat enigszins wordt gecompenseerd door het veel voorkomen van adventieve soorten en opvallende verwilderde

soorten zoals koolzaad.

De levensvormen waaronder de 60 soorten zich voordoen zijn als volgt: 15 soorten zijn vast, 5 soorten tweejarig, 4 soorten eenjarig en tweejarig, 7 soorten vertonen overgangen van eenjarig en tweejarig tot vast en 29 soorten zijn eenjarig, waarvan 12 soorten zomerannuel en 17 winter- en/of zomerannuel. Ongeveer de helft van de soorten is dus eenjarig en behoren tot de planten die een kort leven leiden, vaak in een door de mens geschapen dynamisch milieu. Sommige volgen daarbij de voet of de schop van de mens zoals het Herderstasje en de Gewone raket.

Veel zijn er ook die naast onrust bijzondere milieueisen stellen waardoor ze alleen in speciale biotopen zijn te vinden, bijvoorbeeld de

Zeeraket op zilte gronden of het Klein tasjeskruid op kalkarme zandgronden.

Een vrij algemene soort die mij al vele jaren boeit is de onopvallende Kleine veldkers (*Cardamine hirsuta*), die volgens Heukels-Van Ooststroom bloeit van maart-juni en als winter- en zomerannuel voorkomt, het meest in het fluviatiele en duindistrict op open zandgronden. De Flora van Nederland, door Heimans, Heinsius en Thijssse, geeft een bloeitijd van februari-juli en als groeiplaatsen: bouwland en ruigten, tussen het gras in weiden.

Ik zie de soort veel op ruderaale plaatsen en plekken waar tuinafval is gestort, in tuinen en kwekerijen, in de Noordoostpolder hier en daar massaal langs akkerranden en dikwijls bij de ingang en randen van weilanden waar de graszode is stukgetrapt door het vee.

Als winterannuel is de Kleine veldkers het bekijken meer dan waard. In de winter hebben de bladrozetjes, die tot zo'n 10 cm doorsnee kunnen worden, een opvallende frisse en heldergroene kleur waarop zelfs een strenge winter weinig vat heeft. Op beschutte zonnige groeiplaatsen ijvert de soort met Vroegeling wie het eerst gaat bloeien. Soms zijn in februari reeds bloempjes te vinden die in de jonge bloemtros, waarbij haast nog geen bloeistengel is gevormd, in het hart van het bladrozet staan.

Wordt het in het prille voorjaar wat warmer, dan ontwikkelen stengel, bloemen en vruchten zich zeer snel waardoor de generatie van

winterannuellen vaak in de loop van april de zaden heeft verspreid en afsterft. Inmiddels ontkiemen in de loop van maart en april tot in mei de zaden van de zomerannuellen.

Bij warm en droog voorjaarsweer ontwikkelen ook deze planten zich verbazend snel, waardoor de levenscyclus van kiemplant tot afsterven na zaadverspreiding soms maar 3 tot 4 weken duurt. Het door Heimans, Heinsius en Thijssse opgegeven einde van de bloeitijd – juli – is wat ruim genomen. Zelf heb ik in die maand nooit bloeiende planten van de soort gezien.

Vanaf eind augustus begin september tot diep in de herfst ontstaan er weer planten die de generatie van winterannuellen vormen. Nu gebeurt het nogal eens dat er bij deze planten, vooral bij de in augustus-september gekiemde, exemplaren doorschieten en gaan bloeien. Deze bloeiende planten, die men zou kunnen aanduiden als herfstannuellen, geven fertiele zaden.

In de flora's wordt de herfstbloei van de Kleine veldkers niet vermeld. Opmerkelijk is dat ik bij de in de nazomer en herfst ontkiemende familieleden van de Kleine veldkers als Vroegeling of Zandraket, herfstbloei nooit heb waargenomen.

Adres van de schrijver:

Foto van de schrijver.

